

SURF ANALYTICA

#1 • 18 MAART 2019

SURF

DE KRANT PER MAIL ONTVANGEN OF ONLINE TERUGLEZEN?

Ed, de mascotte van de studiereis

SURF STUDIEREIS STUDIEDATA

Op zondagochtend 17 maart 2019 verzamelen 15 bestuurders van universiteiten, hogescholen en ROC's, drie studenten en vier SURF-medewerkers zich op station Rotterdam Centraal. We vertrekken naar het Verenigd Koninkrijk om daar universiteiten te bezoeken die inzetten op learning analytics. Met deze studiereis wil SURF bestuurders van Nederlandse hoger onderwijsinstellingen inspiratie en inzicht bieden in de ontwikkelingen op het gebied van learning analytics en een brede strategische discussie starten. Elke dag nemen we uitgebreid de tijd om te discussiëren

wat de opgedane kennis betekent voor Nederland, en eventuele samenwerking tussen onderwijsinstellingen. In die discussie willen we nadrukkelijk ook studenten betrekken. Daarom hebben we Tom van den Brink, voorzitter van het ISO, Daniel Sieczkowski, student Erasmus Universiteit Rotterdam en Bilal Saidi, studentlid Medezeggenschapsraad Hogeschool Inholland uitgenodigd voor deze studiereis. In februari organiseerden we dezelfde reis voor een groep van 21 senior-managers van universiteiten en hogescholen.

SCHEID LEREN VAN PRESTEREN

De Eurostar brengt ons met enige vertraging door stakende Franse douaniers naar London. Een assertieve buschauffeur rijdt ons direct naar Greenwich. Voor het diner krijgen de drie studenten de ruimte om hun perspectief op het gebruik van studiedata te geven. Tom van den Brink van het ISO waarschuwt voor het gevaar dat kan kleven aan de extra prestatiepijkkels die het gebruik van studiedata studenten willen geven. Studenten continu motiveren beter te presteren is niet alleen positief. Tom pleit daarom voor een scheiding tussen de leeromgeving en de presteer omgeving. De leeromgeving moet studenten een veilige omgeving bieden waarin fouten gemaakt mogen worden. Het leerproces moet je niet willen optimaliseren, dat gaat ten koste van het leren van je fouten. ■

Tom van den Brink

SURF Studiereizen

SURF organiseert met regelmaat studiereizen voor bestuurders van hogescholen en universiteiten. We bezoeken interessante instellingen in het buitenland rondom een actueel thema, om visievorming op dat thema te organiseren. De reizen hebben impact op onderwijsinnovatie in Nederland. Zo vormde de [studiereis van 2017](#) over personalised learning de aanleiding voor [het Versnellingsplan voor Onderwijsinnovatie met ICT](#). De [studiereis van 2013](#) over open education was de aanleiding voor de [Stimuleringsregeling open en online onderwijs](#) van het ministerie van OCW.

HOUD VAST AAN JE DOEL

Bilal Saidi, student aan Inholland, legt de nadruk op het belang van helderheid over het doel van het gebruik van data, en het vasthouden aan dat doel. Dat is iets dat Snappet, een leverancier van iPads met educatieve software voor het basisonderwijs, niet deed. Snappet deed meer met de data van de scholieren dan de scholen wilden. En het ging om grote

hoeveelheden data, per dag werden er anderhalf miljoen opgaven gemaakt door leerlingen. In 2003 werd Snappet teruggefloten door de Autoriteit Persoonsgegevens. Zo'n situatie moeten we in het hoger onderwijs voorkomen. Zorg voor een duidelijk doel, en houd je aan de AVG, is de oproep van Bilal. ■

Bilal Saidi

Tweet van de dag

@dewitmarieke
Learning analytics volgens de studenten: denk vooral na over waaróm je het inzet. #surfstudiereis19 #dag1

Volg ons tijdens de reis via #surfstudiereis19

WAT VERWACHTEN DE DEELNEMERS VAN DE SURF STUDIEREIS?

Pieter Oudenaarden,
Lid CvB Christelijke Hogeschool Ede

Wat is voor jou de belangrijkste reden om mee te gaan met deze studiereis?

De CHE is een middelgrote hogeschool. Kleine en middelgrote hogescholen hebben nog wel eens de neiging voorzichtig te zijn met hun digitale ambities. Maar als we grote hogescholen het werk laten doen om later aan te haken, ben ik bang dat we te laat zijn. Ik ga mee op deze reis om inspiratie op te doen voor wat wij als hogeschool kunnen doen. En ik zie uit naar de discussie met collega's.

Hoe heb je je op deze reis voorbereid?

Ik heb met de expertgroep onderwijs en kwaliteit met onderwijskundigen en kwaliteitsadviseurs een bijeenkomst over learning analytics georganiseerd om vragen op te halen. In die voorbereiding bleek overigens dat er een enorme drive is binnen onze hogeschool om te vernieuwen. Er leeft ook echt een besef dat we iets met learning analytics moeten.

Hoe ga je jouw ervaringen delen met je organisatie?

Ik wil de leeropbrengsten voor mijn instelling maximaliseren. De vragen vanuit mijn instelling zijn belangrijke input voor mijn reflectie op de presentaties. De week na deze reis geef ik een presentatie aan de expertgroep onderwijs en kwaliteit.

Waar ben je vooral benieuwd naar?

Ik ben nieuwsgierig hoe de universiteiten die we gaan bezoeken het verandertraject hebben aangepakt. Dat is iets waar je veel aandacht voor moet hebben, maar waar we ook wel tegenop kijken.

Wat zou je graag willen bereiken?

De CHE is bezig met de implementatie van een nieuwe digitale leeromgeving. Ik zo het mooi vinden als we ons daarin niet alleen op het nieuwe systeem richten, maar ook echt gaan kijken hoe we ons onderwijs anders en beter kunnen invullen. Ik hoop dat deze reis daar inspiratie voor kan bieden.

RECHT IS GESTOLDE ETHIEK

Daniel Sieczkowski, student aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, wil de deelnemers van de reis een ethisch denkkader voor de reis meegeven. Ethiek gaat over zelf nadenken, over wat het goede is om te doen. Daniel schetst twee scenario's voor learning analytics.

Scenario 1: Learning analytics zonder ethiek

In het eerste scenario speelt ethiek geen rol. Studeren gaat volledig digitaal, want anders kunnen we geen data genereren. Studenten geven toestemming voor toegang tot agenda, contacten, locatie, camera, microfoon, bestanden, etc. Er is geen scheiding tussen de leer- en de presteeromgeving. Studenten worden constant bekeken, zodat van alles geanalyseerd kan worden, de gezichtsuitdrukking van iemand die een fragment

leest of bekijkt. Die toestemming geven studenten net zo gemakkelijk als wij op 'ok' klikken bij een overeenkomst van een app die we willen gebruiken, vrijwel niemand leest de voorwaarden en is zich bewust van de consequenties.

Maar wat willen we eigenlijk weten van studenten? Is toegang tot al die data wel nodig? En komen we niet dingen te weten die we helemaal niet willen weten? Gaan onderwijsinstellingen of werkgevers studenten afwijzen op basis van leervoorkeuren of eigenschappen? Dat gevaar ligt op de loer.

En, waarschuwt Daniel, je kan met technologie mensen verslaafd maken aan wat je maar wilt. Je kan studenten verslaafd maken aan leervoorkeuren of aan de digitale leeromgeving. Terwijl we als hoger onderwijs juist de academische vrijheid en de vrijheid van

leerstrategieën moeten bewaren. En hoe enthousiast zijn instellingen nog over dit ongebreidelde datagebruik als het ook van toepassing wordt op docenten, ondersteunende staf en management van de instelling?

Scenario 2: Amish Learning Analytics

Het tweede scenario is dat van de Amish Learning Analytics. Amish benaderen vernieuwing en technologie maar vanuit één perspectief: draagt het bij aan onze normen en waarden. Saamhorigheid is bijvoorbeeld een belangrijke waarde. Een smartphone draagt daar niet per se aan bij. Een telefoon is wel handig om een ziekenhuis te kunnen bellen. Maar voor dat doel is één telefoon in het dorp voldoende. ▶

lees verder op de volgende pagina

WAT VERWACHTEN DE DEELNEMERS VAN DE SURF STUDIEREIS?

Trudy Vos,
lid CvB ROC van Twente

Wat is voor jou de belangrijkste reden om mee te gaan met deze studiereis?
Wij gebruiken data vooral voor afrekenen en verantwoorden. Ik wil data graag ook gaan gebruiken voor het verbeteren van studiesucces, en weten wat de effecten zijn van onze interventies. Het programma van deze reis biedt daar mooie aanknopingspunten voor. En ik wil graag kennismaken met SURF.

Hoe heb je je op deze reis voorbereid?
Ik heb met een beleidsmedewerker en een informatiemanager vragen voor onze instelling geïnventariseerd. Samen met ROC Leeuwenborgh, ROC Noorderpoort, ROC Friese Poort en het Summa College participeren we als ROC van Twente in een big data pilot. Die ervaringen neem ik ook mee.

Hoe ga je jouw ervaringen delen met je organisatie?
Ik ben dan wel een week weg, maar ik heb al aangekondigd dat ik met veel werk terug kom. Ik wil samen met mijn

collega Cees Brouwer van ROC Rivor, die ook aan deze reis deelneemt, onze ervaringen delen met de MBO Raad.

Waar ben je vooral benieuwd naar?
Ik wil onderzoeken of we verschillende databronnen kunnen koppelen, en wat dat zou kunnen opleveren voor onze studenten. We hebben nu al een digitaal doorstroomdossier van studenten met data van het voortgezet onderwijs. Kan je dat bijvoorbeeld koppelen met data van Twentse overheden, die data hebben over jongeren tot 27 jaar, om ze een beter perspectief te bieden. En wat zou dat opleveren voor het verbeteren van studiesucces?

Wat zou je graag willen bereiken?
In het mbo zijn we echte doeners. We slaan het denken nog wel eens over. We reageren op ontwikkelingen. Ik zou meer proactief willen zijn. En dat vraagt om een visie. En ik zou graag blij willen worden van de AVG. Daar loop ik nu nog tegen aan.

Waar geen wil is, is geen weg

Die houding zouden we ook moeten hebben in het denken over het gebruik van studiedata. Het doel van het hoger onderwijs is het opleiden van kritische wereldburgers, en het stimuleren van reflectie, vrijheid en verantwoordelijkheid. We moeten eerst een visie op goed onderwijs hebben, en daarna pas nadenken over het gebruik van studiedata daar een bijdrage aan kan leveren. Innovatie is niet altijd vooruitgang, soms moet je juist even een stap terug doen om te reflecteren op waarom je dingen doet, en of je wel de juiste dingen doet. Betrek studenten in de vraag naar het waarom, het hoe en het wat van learning analytics, want waar geen wil is, is geen weg. De studenten geven het reisgezelschap mee de presentaties van de komende week te beoordelen op de focus op de WHY van de instellingen die we bezoeken. Het is verleidelijk om te kijken naar het WHAT en de HOW, maar het zou moeten gaan om de WHY. De presentatie van de studenten helpt om de dilemma's die spelen als het gaat om learning analytics scherp te krijgen. ■

Presentatie Studenten ►

WAT VERWACHTEN DE DEELNEMERS VAN DE SURF STUDIEREIS?

Thom Palstra, rector magnificus
Universiteit Twente

Wat is voor jou de belangrijkste reden om mee te gaan met deze studiereis?

We begrijpen nog maar weinig van hoe studenten leren. Dankzij digitalisering en door het gebruik van data kan je essentiële stappen zetten in het beter begrijpen en misschien zelfs het beter voorspellen van het onderwijsproces. De Universiteit Twente heeft nog geen specifieke doelstellingen op dat vlak, maar we hebben er wel een sterke interesse in. We gebruiken de campus bijvoorbeeld echt als leeromgeving, en meten hoeveel studenten er in een ruimte aanwezig zijn. Deze reis kan inspireren om data niet alleen voor onderwijsondersteuning, maar ook voor het onderwijs zelf te gebruiken.

Hoe heb je je op deze reis voorbereid?

Twee collega's, van Strategie en beleid en het Centre for Expertise in Learning and Teaching, zijn in februari met de studiereis mee geweest. Zij hebben hun ervaringen met mij gedeeld, en hebben

samen met een opleidingsdirecteur van mij aandachtspunten meegegeven.

Hoe ga je jouw ervaringen delen met je organisatie?

We hebben een goede koppeling tussen bestuur en ondersteunende diensten. Samen besluiten we of en hoe we verder willen met learning analytics. Ik denk overigens dat het eerder de vraag is hoe dan of. De universiteit heeft een strategie van experimenteren en pionieren, en daar past dit uitstekend in.

Waar ben je vooral benieuwd naar?

Ik ben benieuwd naar de ervaringen met learning analytics van de universiteiten die we bezoeken.

Wat zou je graag willen bereiken?

Ik streef naar een duidelijke doelstelling voor onze instelling. De instellingen die we bezoeken hebben allemaal verschillende doelstellingen, wij moeten ook onze eigen keuze maken.

Deelnemers

Agnita Mur, lid CvB Hogeschool Leiden
Anka Mulder, voorzitter CvB Hogeschool Saxion
Bert Verveld, voorzitter CvB Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten
Bilal Saidi, studentlid Medezeggingsraad Hogeschool Inholland
Cees Brouwer, voorzitter CvB ROC Rivor
Christien Bok, impulsmanager onderwijsvernieuwing SURF
Daniel Sieczkowski, student Erasmus Universiteit Rotterdam
Doede Vierstra, voorzitter RvC SURF
Elisabeth Minnemann, voorzitter CvB Breda University of Applied Sciences
Elmer Sterken, rector magnificus Rijksuniversiteit Groningen
Erwin Bleumink, lid bestuur SURF
Geleyn Meijer, rector Hogeschool van Amsterdam
Hanneke Reuling, vicevoorzitter CvB Hogeschool van Amsterdam
Hug de Deugd, lid CvB Hogeschool Inholland
John Dane, voorzitter CvB Hogeschool Zeeland
Marieke de Wit, teamhoofd Learning analytics en digitale leeromgeving SURF
Pieter Oudenaarden, lid CvB Christelijke Hogeschool Ede
Sebas Veeke, privacy en security onderwijs SURF
Thom Palstra, rector magnificus Universiteit Twente
Tineke Zweed, lid CvB Hogeschool Utrecht
Tom van den Brink, voorzitter Interstedelijk Studenten Overleg
Trudy Vos, lid CvB ROC van Twente

VERDER LEZEN

Wil je meer lezen over studiedata lees dan de reader [SURF Studiereis Studiedata 2019](#) met zeven artikelen over verschillende aspecten van learning analytics. In de reader vind je een samenvatting van deze artikelen en de artikelen zelf.

Lees de [whitepaper van SURF Hoe data de kwaliteit van het onderwijs verbeteren](#)

Volg ons tijdens de reis via [#surfstudiereis19](#)

WAT VERWACHTEN DE DEELNEMERS VAN DE SURF STUDIEREIS?

Daniel Sieczkowski, student Erasmus Universiteit Rotterdam

Wat is voor jou de belangrijkste reden om mee te gaan met deze studiereis?

Ik studeer Geneeskunde, Healthcare Management en Filosofie. Voor mijn Master Health Care Management heb ik mijn masterscriptie geschreven over ethiek van big data in universitaire medische centra. Ik zie veel overlap in de uitdagingen in de zorg en in het onderwijs. Voor mij is deze reis een geweldige kans om over verschillende perspectieven op learning analytics te leren en de visies van mijzelf en van anderen hierover te verrijken.

Hoe heb je je op deze reis voorbereid?

Toen ik lid was van de Universiteitsraad kwam de discussie over data net op, toen heb ik mij veel op de discussie voorbereid, maar voordat de discussie op haar hoogtepunt was, was mijn raadstermijn net afgelopen. Ik zie deze reis als een prachtige kans om aan die discussie te blijven bijdragen. Ik heb als student veel ervaring met en ideeën over de kansen en risico's van het gebruik van data in het onderwijs.

Hoe ga je jouw ervaringen delen met je organisatie?

Na de reis wil ik de dialoog aangaan met de Rector, de CIO en de Community for Learning and Innovation van de EUR, die momenteel hard werken aan de implementatie van learning analytics. Ik wil met hen en anderen mijn ervaringen en inzichten delen en mensen aan het denken zetten, over hoe we data effectief en verantwoord kunnen inzetten.

Waar ben je vooral benieuwd naar?

Ik ben vooral benieuwd naar hoe studenten betrokken worden, zowel in het opstellen van beleid voor learning analytics als in de implementatie ervan.

Wat zou je graag willen bereiken?

Ik wil graag het studentenperspectief inbrengen in de discussie. Studenten zijn immers diegenen waar we het uiteindelijk allemaal voor doen. Daarnaast zou ik graag willen dat men meer aandacht gaat besteden aan de ethische kant van learning analytics. Ik wil dat ze dat niet als barrière zien, maar juist als facilitator om het gebruik van data nog beter te maken, op een manier waar we straks ook op lange termijn nog tevreden over zijn.

Studiereis voor senior-managers

SURF organiseerde de Studiereis Studiedata in februari 2019 voor een groep senior-managers van universiteiten en hogescholen. Die reis had hetzelfde programma. Het volledige Versnellingssteam Veilig en betrouwbaar benutten van studiedata van de Versnellingsagenda Onderwijsinnovatie met ICT nam ook deel aan de reis.

Deelnemers

Aart Schouten, *programmamanager Hogeschool van Amsterdam*
Arian Prins, *hoofd Informatiemanagement Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten*
Aswin van Oijen, *kwartiermaker EDUiLab Tilburg University**
Bert-Jan Klaren, *projectmanager Hanzehogeschool**
Bram Enning, *business Intelligence Hogeschool Leiden**
Christien Bok, *impulsmanager onderwijsvernieuwing SURF*
Frank Snels, *informatiemanager Universiteit Twente*
Frank van Tatenhove, *informatiemanager Universiteit van Amsterdam*
Gerdinand Bosch, *CIO Avans*
Gertjan Flinterman, *manager Informatie Voorziening & Technologie Windesheim**
Ineke Bos, *strategisch beleidsadviseur onderwijs Universiteit Twente*
Jan Tjeerd Groenewoud, *projectmanager onderwijsinnovatie Rijksuniversiteit Groningen**
Jan van Riesen, *programmamanager Management informatievoorziening Hogeschool van Arnhem en Nijmegen**
Jocelyn Manderveld, *projectmanager SURF*
Ludo van Meeuwen, *afdelingshoofd Teacher Support & Quality Assurance Technische Universiteit Eindhoven*
Marjolein Witte, *hoofd Onderwijsbeleid, Kwaliteitszorg en Procesregie Vrije Universiteit*
Michelle Olmstead, *directeur Centre for Innovation Universiteit Leiden*
Mirjam Woutersen, *directeur Leer- en Innovatiecentrum Avans*
Rob Menheere, *informatiemanager Erasmus Universiteit Rotterdam**
Rob Timmermans, *directeur Undergraduate School of Science and Engineering Rijksuniversiteit Groningen*
Roland Ettema, *informatiemanager Open Universiteit**
Sebas Veeke, *privacy en security onderwijs SURF*
Stan Aalderink, *projectmedewerker Learning Analytics SURF*
Theo Bakker, *strategisch beleidsadviseur Vrije Universiteit**
Tom Konings, *student analytics and Control Breda University of Applied Sciences**
Wichert Duijvendak, *directeur Onderwijs, Onderzoek en Studentzaken Hogeschool Utrecht*
Wouter Zwaan, *beleidsadviseur informatiemanagement Hogeschool Leiden*

* lid Versnellingssteam Veilig en betrouwbaar benutten van studiedata

Programma in vogelvlucht

Op **maandag 18 maart 2019** zijn we te gast bij de University of Greenwich. **Jisc**, de Britse zusterorganisatie van SURF geeft ons daar inzage in hun Learning Analytics Service: een dienst waarmee colleges en universiteiten in Groot-Brittannië data uit verschillende instellingssystemen kunnen verzamelen en analyseren.

De **University of Greenwich** maakt al jaren gebruik van studiedata om het onderwijs te verbeteren en gebruikt daarvoor het systeem en de ondersteuning van Jisc. Zij vertellen over hun ervaringen.

Op **dinsdag 19 maart 2019** bezoeken we de **Open University UK**. De Open University heeft jarenlange ervaring als het gaat om het gebruiken van studiedata en zet het vooral in om onderwijsmateriaal te verbeteren en om studenten beter te kunnen begeleiden. Zij hebben een eigen infrastructuur ontwikkeld.

Op **woensdag 20 maart 2019** neemt de **University of Gloucestershire** ons mee in hoe zij studiedata inzet om voortgangsgesprekken met studenten te ondersteunen. Ook maken we kennis met de module die zij gebruiken om de fysieke aanwezigheid van studenten vast te leggen.

Nottingham Trent University demonstreert ons het systeem dat zij zelf ontwikkeld hebben over prediction: het signaleren van studenten die een risico op studieoverstapting of uitval lopen.

Op **donderdag 21 maart 2019** bezoeken we **Northumbria University** in Newcastle. Northumbria University vertelt over hun beleid voor learning analytics, de implementatie van learning analytics, het betrekken van studenten en de daadwerkelijke opbrengst van learning analytics.

Op **vrijdag 22 maart 2019** sluiten we de reis af bij de **University of Edinburgh**. De University of Edinburgh kiest er bewust voor om studiedata niet voor voorspellingen in te zetten, maar om op basis van informatie gerichte aanwijzingen aan studenten te geven.

Quote van de dag
Innovatie is niet altijd vooruitgang, soms moet je juist even een stap terug doen Daniel Sieczkowski